

Embargo tot 28 september 2012

De eerste monitorrapportage over de uitvoering van de
aanbeveling en van de (voormalige) Commissie van Onderzoek naar Seksueel Misbruik
van Minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk

Den Haag, 28 september 2012

De (voormalige) Commissie van Onderzoek naar Seksueel Misbruik van Minderjarigen in
de Rooms-Katholieke Kerk

Postbus 556

2501 CN Den Haag

www.onderzoekrk.nl

reactie@onderzoekrk.nl

Inhoudsopgave

Inleiding

1. Aanbevelingen over het functioneren van de organisatie Stichting Beheer & Toezicht inzake Seksueel Misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland
2. De slachtoffers en de klachtenprocedure
3. Van hulpverlening naar genoegdoening
4. Slotparagraaf
5. Conclusies

Inleiding

Twee jaar geleden begon de (voormalige) Commissie van Onderzoek naar Seksueel Misbruik van Minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk (verder: de Onderzoekscommissie) in opdracht van de Bisschoppenconferentie en de Konferentie Nederlandse religieuzen (KNR) haar werkzaamheden. Haar eindrapportage verscheen op 16 december 2011. Dit eindrapport werd voorafgegaan door twee onderzoeken en adviezen over het functioneren van de hulpverlening aan, de behandeling van klachten van en genoegdoening voor (eertijds) minderjarige slachtoffers van seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk. Het eerste tussenadvies verscheen op 9 december 2010, het tweede op 8 november 2011. De eindrapportage en de twee tussenadviezen zijn te vinden op de website van de Onderzoekscommissie: www.onderzoekrk.nl.

Twee jaar geleden beschikte de Onderzoekscommissie over ongeveer 900 meldingen over seksueel misbruik van minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk. Dat aantal zou in de loop van haar onderzoek oplopen tot meer dan 2000. Uit veel van deze meldingen bleek dat slachtoffers - vaak op latere leeftijd - te maken kregen met psychische problemen die zij zelf in verband brachten met het op jeugdige leeftijd ondergane misbruik. Ook bleek dat de melders zich vaak in hun eigen omgeving onbegrepen voelden of hun pijnlijke ervaringen nog nooit hadden verteld aan hun dierbaren. Van de Rooms-Katholieke Kerk hadden de melders in verreweg de meeste gevallen geen hulp te verwachten. Wat ze te melden hadden stuitte vaak op een muur van ongeloof en van bestuurlijk onvermogen om de helpende hand of een luisterend oor te bieden. De sinds 1995 functionerende kerkelijke instelling Hulp & recht was in 2010 niet bij machte als onafhankelijke en professioneel opererende instantie te fungeren. Ondanks de te prijzen inzet van haar medewerkers was ze niet in staat hulp te bieden aan hen die in groten getale bij Hulp & Recht aanklopten. De bestuurlijke positionering en het scala aan mogelijkheden voor hulp en ondersteuning door Hulp & Recht sloten niet aan bij de behoeften.

Tussen slachtoffers en Rooms-Katholieke Kerk bestond bij het begin van het onderzoek van de Onderzoekscommissie een brede en diepe kloof. Om die kloof te overbruggen en aan het onbegrip jegens zo vele slachtoffers een einde te maken heeft de Onderzoekscommissie aanbevelingen gedaan. Thans doet zij voor de eerste keer na de verschijning van haar eindrapport op 16 december 2011 uitspraken over de mate waarin de uitvoering van deze aanbevelingen door de bestuurlijk verantwoordelijken ter hand is genomen. Aanvankelijk was het de bedoeling dat de Onderzoekscommissie over de uitvoering van haar aanbevelingen publiekelijk zou berichten op twee momenten. Het eerste moment na een half jaar na de verschijning van haar eindrapport. Dat wil zeggen medio 2012. De tweede keer zou eind 2016 zijn, vijf jaar na de verschijning van haar eindrapportage. Voorliggende rapportage heeft betrekking op de periode tussen de verschijning van haar eindrapport op 16

december 2011 en 1 september 2012. Voor de goede orde tekent de Onderzoekscommissie hierbij aan dat deze termijn niet geheel parallel loopt met de aan de betrokken organisaties gevraagde rapportages over de stand van zaken van de uitvoering van de aanbevelingen.

Slachtoffers, organisaties van lotgenoten en de Tweede Kamer hebben erop aangedrongen om jaarlijks te rapporteren over de uitvoering van de aanbevelingen. Dit - zo breed gedragen - verzoek heeft de Onderzoekscommissie opgevat als een blijk van vertrouwen in haar eindrapportage en in de hierin opgenomen aanbevelingen. Vanzelfsprekend voldoet de Onderzoekscommissie gaarne aan dit verzoek.

De aanbevelingen

In deze eerste (monitor)rapportage gaat de Onderzoekscommissie na hoe het staat met de uitvoering van haar aanbevelingen die zij heeft gedaan in het tweede tussenadvies van 8 november 2011 en in hoofdstuk 8 van het eindrapport.

Het tweede tussenadvies maakt onderscheid tussen:

1. Aanbevelingen over het functioneren van de organisatie Stichting Beheer & Toezicht inzake Seksueel Misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland;
2. De slachtoffers en de klachtenprocedure;
3. Van hulpverlening naar genoegdoening.

Het eindrapport kent hiernaast nog de volgende aanbevelingen:

4. Verantwoording in het openbaar van de inspanningen om met slachtoffers en anderen bij te dragen aan erkenning, hulp, genoegdoening en nazorg;
5. Kritisch bezien van de toelating, de opleiding en de begeleiding van priesters en geestelijken, deze zoveel mogelijk te harmoniseren en het personeelsbeleid te verbeteren door professionalisering, meer onderlinge samenwerking of zelfs centralisatie;
6. Nader onderzoek naar de rol van de psychiatrie;
7. Gesprek tussen de Rooms-Katholieke Kerk en de slachtoffers, hulp en begeleiding;
8. Nader onderzoek naar (steun)bewijs op verzoek van de voorzitter van de Klachtencommissie;
9. Toepassing van andere vormen van klachtenafhandeling, waaronder mediation;
10. Toepassing generieke regeling financiële genoegdoening;
11. Een aanspreekpunt binnen de Rooms-Katholieke Kerk;
12. Aanpak van verschillende vormen van kindermishandeling in Nederland.

Opzet van de monitorrapportage

Deze monitorrapportage kent vijf hoofdstukken. Hoofdstuk 1 gaat in op de uitvoering van de aanbevelingen inzake het functioneren van de Stichting Beheer & Toezicht inzake Seksueel Misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland (verder: de Stichting Beheer & Toezicht) alsmede de opstelling en medewerking van de Rooms-Katholieke Kerk daarbij (aanbevelingen 4, 5, 7 en 11). De aanbevelingen 8, 9 en 10 aangaande de klachtenprocedure komen in Hoofdstuk 2 aan de orde. In Hoofdstuk 3 komen de hulpverlening en de genoegdoening aan bod. Hoofdstuk 4 is de slotparagraaf waarin de aanbevelingen 6 en 12 aan de orde komen. De monitorrapportage wordt afgesloten in Hoofdstuk 5 met de conclusies waarin tevens een aantal aandachtspunten voor de toekomst zijn geformuleerd.

Gevolgde aanpak

De Onderzoekscommissie heeft van de Bisschoppenconferentie en de KNR een rapportage ontvangen overeenkomstig de hierboven genoemde vierde aanbeveling. Deze wordt gepubliceerd op de websites van beide organisaties. Het eveneens in dit kader ontvangen jaarverslag 2011 van de Stichting Beheer & Toezicht is op 1 juli jl gepubliceerd op de website www.meldpuntmisbruikrkk.nl. Van KLOKK, de koepelorganisatie van lotgenotengroepen is een deels vertrouwelijk verslag ontvangen. De vertrouwelijke delen hebben betrekking op aan KLOKK gemelde en voorgelegde casussen, waarin de namen en persoonlijke omstandigheden van de betrokkenen zijn vermeld.

Met de Contactgroep¹ van de Rooms-Katholieke Kerk alsmede met het bestuur van de Stichting Beheer & Toezicht en van KLOKK zijn gesprekken gevoerd. Verder heeft de Onderzoekscommissie per e-mail, per brief dan wel telefonisch informatie ontvangen van slachtoffers. In een aantal gevallen was de verkregen informatie aanleiding voor het aangaan van een gesprek met betrokkenen. Verder heeft de Onderzoekscommissie met de voorzitter en de griffier van de Klachtencommissie afzonderlijke gesprekken gevoerd. Met de voorzitter van de Compensatiecommissie heeft zij eveneens gesproken. Ten slotte heeft de Onderzoekscommissie de feitelijke delen van deze monitorrapportage voor hoor en wederhoor voorgelegd aan de Bisschoppenconferentie, KNR en aan de Stichting Beheer & Toezicht waaronder de Klachten- en Compensatiecommissie. De gebruikte citaten zijn na de eerdere autorisatie van de gespreksverslagen nogmaals aan betrokkenen ter fiattering voorgelegd.

Allen die op welke wijze dan ook aan de totstandkoming van deze monitorrapportage hebben meegewerkt wil ik graag voor hun bijdrage danken.

De Onderzoekscommissie heeft op 11 mei 2010 een opdracht aanvaard om een diepgaand en onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek in te stellen naar de aard, omvang en gevolgen van seksueel misbruik van minderjarigen in de Rooms-Katholieke Kerk, alsmede naar de verantwoordelijkheid voor en het toezicht hierop en de wijze waarop aan slachtoffers hulp is geboden en naar behoren had moeten

worden gegeven. Met de verschijning van haar eindrapport op 16 december 2011 is deze opdracht uitgevoerd en is de Onderzoekscommissie opgehouden te bestaan. Naast ondergetekende bestond de Onderzoekscommissie uit dr. P.J. (Nel) Draaijer, mr. P. (Pieter) Kalbfleisch, professor dr. H.L.G.J. (Harald) Merckelbach, professor dr. M.E. (Marit) Monteiro en professor dr. ir. G.H. (Gerard) de Vries.

De Onderzoekscommissie meent dat haar bevindingen en aanbevelingen in het perspectief van een op de lange termijn gerichte aandacht voor de slachtoffers moeten worden gezien.

drs. W.J. Deetman

1. Aanbevelingen over het functioneren van de organisatie Stichting Beheer & Toezicht inzake Seksueel Misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland

Op 9 december 2010 heeft de Onderzoekscommissie haar (tussen)onderzoek naar en (tussen)advies over het functioneren van de kerkelijke instelling Hulp & Recht voor slachtoffers van seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland gepubliceerd.

De Onderzoekscommissie heeft daarin geadviseerd om deze organisatie ingrijpend aan te passen aan de eisen waaraan een professionele opvang en aanmelding van slachtoffers moeten voldoen, aan de eisen die een onafhankelijke en gedegen behandeling van de door slachtoffers ingediende klachten nodig maakt en aan de eisen die aan een gerechtvaardigde compensatie en genoegdoening mogen worden gesteld. Deze aanbevelingen vergden uitwerking. Hiermee waren de commissie-Lindenbergh en drs. R.J.G. Bandell belast. Hun rapportages zijn terug te vinden op www.onderzoekrk.nl. Naar aanleiding hiervan is de kerkelijke instelling Hulp & Recht gereorganiseerd tot de onafhankelijke Stichting Beheer & Toezicht en de daaronder functionerende Meldpunt Misbruik RKK (verder het Meldpunt), Klachtencommissie, Compensatiecommissie en Platform Hulpverlening.

In haar tweede tussenadvies van 8 november 2011 heeft de Onderzoekscommissie geconcludeerd dat de structuur van de nieuwe organisatie op hoofdlijnen overeenkomt met haar eerdere aanbevelingen. De nieuwe structuur heeft immers onafhankelijkheid als wezenskenmerk en dit wordt versterkt door de wijze waarop de benoeming van bestuursleden (en de voorzitters van de Klachtencommissie, Compensatiecommissie en het Platform Hulpverlening) tot stand komt. Formeel vindt deze benoeming plaats door de Bisschoppenconferentie en de KNR, maar in deze procedure is voorzien in een voordracht door het zittende bestuur. De Onderzoekscommissie gaat er van uit dat de Bisschoppenconferentie en de KNR deze voordracht bevestigt, of indien zij redenen zien daarvan af te wijken deze publiekelijk kenbaar zullen maken. De Compensatiecommissie, voor het bieden van compensatie en genoegdoening aan slachtoffers, is na de verschijning van het eindrapport van de Onderzoekscommissie met de uitvoering van haar taken begonnen.

Binnen de Stichting Beheer & Toezicht zijn 'checks & balances' aangebracht om haar drie hoofdtaken zonder beïnvloeding van wie dan ook uit te voeren. Het gaat hierbij om de behandeling van klachten door de Klachtencommissie, om de hulp van het Platform Hulpverlening en om het bieden van compensatie via de Compensatiecommissie.

Inrichting van de nieuwe organisatie en samenwerking met lotgenoten

Uit het jaarverslag van de Stichting Beheer & Toezicht over 2011 blijkt dat in 2011 een geheel nieuwe organisatie in een nieuwe behuizing en met een volledig vernieuwde personele bezetting tot stand is gebracht. Dit beschouwt de Onderzoekscommissie als een indrukwekkende prestatie. Desalniettemin moet ook worden vastgesteld dat deze geheel ingezette vernieuwing en verandering niet zonder problemen is verlopen. Al in de aanloop naar de inrichting van het Platform Hulpverlening deden zich in de communicatie en samenwerking met lotgenotengroepen, verenigd in KLOKK, problemen voor. Per 1 maart 2012 heeft de voorzitter van het Platform Hulpverlening zijn functie neergelegd, omdat hij naar eigen verklaring onder de gegeven omstandigheden zijn professionele verantwoordelijkheden niet kon waarmaken.²

De problemen die bij het contact tussen het Platform Hulpverlening en KLOKK zijn gerezen onderstrepen het belang van een goede communicatie en afstemming tussen het bestuur en de ambtelijke leiding van de Stichting Beheer& Toezicht enerzijds en KLOKK anderzijds. De Onderzoekscommissie heeft eerder op het belang van een goed gestructureerde rol van lotgenotengroepen bij het functioneren van de Stichting Beheer& Toezicht gewezen alsmede op een betekenisvolle rol van KLOKK in de evaluatie van het functioneren van de Stichting Beheer& Toezicht. Aanzetten hiertoe ontbreken nog. Wel is de rol van lotgenotengroepen georganiseerd binnen de Contactgroep, waarbij een van de leden van de Stichting Beheer& Toezicht thans ook betrokken is. Dit komt verderop in deze rapportage uitvoeriger terug.

Knelpunten bij de Stichting Beheer & Toezicht en bij de Rooms-Katholieke Kerk

In het huidige functioneren van de onder de Stichting Beheer& Toezicht ressorterende Meldpunt en Klachtencommissie ziet de Onderzoekscommissie twee knelpunten waarvoor zij in het vervolg van deze rapportage aandacht vraagt:

1. De wijze waarop met meldingen wordt omgegaan en hulp wordt aangeboden
2. De wijze waarop de klaagschriften worden opgesteld en hierbij rekening wordt gehouden met de inmiddels gevormde jurisprudentie

Daarnaast ziet de Onderzoekscommissie een derde knelpunt. Het derde knelpunt waarvoor de Onderzoekscommissie aandacht vraagt luidt:

3. De bejegening van slachtoffers

In navolgende drie paragrafen volgt een toelichting op deze knelpunten.

1.1. Knelpunt 1: de wijze waarop met meldingen wordt omgegaan en hulp wordt aangeboden

Onderscheid tussen melding en klacht

Het Meldpunt maakt onderscheid tussen meldingen en klachten.³ Het aantal meldingen bedroeg op 10 september 2.490, het aantal klachten 1.059. Het aantal klachten is sinds eind 2011 fors toegenomen, van 288 naar 1.059. Dit roept de vraag in hoeverre melders zich bewust zijn (geweest) van de betekenis van hun melding. Verwachten ze dat hun melding leidt tot behandeling van hun – al dan niet reeds geformuleerde - impliciete klacht? In het tweede tussenadvies heeft de Onderzoekscommissie gewezen op de onduidelijkheid en verwarring bij melders dan wel klagers over wat nu precies de betekenis en de gevolgen zijn van een melding bij het Meldpunt.

Om deze verwarring te voorkomen heeft de Onderzoekscommissie aanbevolen om elke melding te beschouwen als een klacht, waarbij het aan de klager wordt overgelaten om in de verschillende stadia van de officiële behandeling van zijn of haar klacht te beslissen of hij/zij zijn/haar klacht wenst voort te zetten.

In het kader van hoor en wederhoor van voorliggende monitorrapportage heeft de Stichting Beheer & Toezicht erop gewezen dat de toestroom van klachten zou zijn te verklaren uit de verschijning van het eindrapport van de Onderzoekscommissie en uit het standpunt van de minister van Veiligheid en Justitie dat geen sprake zal zijn van ongedaanmaking van het beroep op verjaring in civiele procedures.

De Onderzoekscommissie zet bij deze uitleg vraagtekens. Zo is sprake van slechts enkele civiele procedures, waarvan in een enkel geval de betrokkene de procedure heeft gestaakt zonder een beroep te doen op de klachtprocedure. Verder blijkt uit enkele tientallen contacten met melders/klagers, ook nog geruime tijd na publicatie van het eindrapport, dat ze niet de weg weten te vinden in de procedures voor melden, klagen, compensatie vragen, hulp zoeken, lotgenotencontacten leggen en steunbewijs vinden.

Melding bij het Openbaar Ministerie

Volgens de geldende procedure krijgen melders die een klacht willen indienen een juridisch adviseur toegewezen. Niet verjaarde klachten/meldingen tegen nog levende aangeklaagden worden door de Stichting Beheer & Toezicht gemeld bij het Openbaar Ministerie. Uit het jaarverslag van de Stichting Beheer & Toezicht blijkt niet om hoeveel klachten/meldingen het hier gaat.

In haar reactie in het kader van hoor en wederhoor heeft de Stichting Beheer & Toezicht erop gewezen dat klagers op de mogelijkheid van het doen van aangifte wordt gewezen. De Onderzoekscommissie meent dat te allen tijde melding bij het Openbaar Ministerie zou moeten worden gedaan door de Stichting Beheer & Toezicht, ook bij het minste vermoeden van strafbare feiten.

Vertrouwenspersonen

De door het Meldpunt te volgen procedure voorziet doorgaans in een eerste 'intake gesprek': naar eigen inschatting van het Meldpunt gaat het in de meeste gevallen om doorverwijzing van de klachten naar een juridisch adviseur. Maar in tien tot twintig procent van de gevallen is een vertrouwenspersoon ingeschakeld, waarbij de hulpbehoefte van de melder/klager wordt geïnventariseerd en de melder/klager zo nodig in contact worden gebracht met specialisten op het gebied van psychische hulpverlening. In haar eerste tussenadvies heeft de Onderzoekscommissie haar waardering uitgesproken voor het werk van vertrouwenspersonen.

Thans constateert de Onderzoekscommissie dat een verschuiving in taken van deze vertrouwenspersonen heeft plaatsgevonden.⁴ Het is onduidelijk in hoeverre bij deze doorverwijzing sprake is van een afgestemde, gezamenlijke procedure samen met andere instanties waar slachtoffers zich melden. Te denken valt hier aan Slachtofferhulp Nederland en KLOKK. De Onderzoekscommissie constateert dat aan de eerste opvang en doorverwijzing (door vertrouwenspersonen) binnen het Meldpunt geen protocol ten grondslag ligt. Dat is een gemis. De opvang en doorverwijzing van slachtoffers door verschillende instanties gaat gepaard met het risico dat hulpbehoevende slachtoffers niet bij de meest geschikte behandelinstantie terecht komen. De Onderzoekscommissie heeft hierop eerder in haar eindrapport (bladzij 486) gewezen.

Oprichting van een gezamenlijk loket

Om het bovengenoemde risico te vermijden had de Onderzoekscommissie eerder aanbevolen dat het Meldpunt (met hierachter functionerend het Platform Hulpverlening), Slachtofferhulp Nederland en KLOKK deel zouden uitmaken van een gezamenlijk 'loket', dat op een voor de desbetreffende personen snelle en doelmatige wijze zou kunnen doorverwijzen naar de juiste instantie. Het is de Onderzoekscommissie immers gebleken dat slachtoffers uiteenlopende behoeften hebben aan hulp, ondersteuning en onderling contact. Het is daarom van belang dat een goede 'bewegwijzering' ontstaat en slachtoffers (waar ze zich ook melden) naar de juiste soort zorg of ondersteuning (klachtbehandeling, hulp, lotgenotencontact) worden doorverwezen. KLOKK heeft samen met Slachtofferhulp Nederland voor zo'n gezamenlijk 'loket' het initiatief genomen. Dit initiatief is thans ruim een jaar oud. De Onderzoekscommissie wijst in dit verband nogmaals naar wat zij in haar eindrapport heeft gesteld: "ook waar een oorzakelijk verband tussen seksueel misbruik dat in het verleden zou hebben plaatsgevonden en latere psychische klachten niet of moeilijk aan te tonen valt, bestaat er voor de Rooms-Katholieke Kerk een morele plicht om degenen serieus te nemen en bij te staan die zich met klachten melden die zij wijten aan ervaringen met seksueel misbruik waarbij plegers werkzaam in de Rooms-Katholieke Kerk betrokken waren. [...] de Rooms-Katholieke Kerk doet er daarom verstandig aan voorzieningen in te richten en aan te houden voor de begeleiding van en de hulp aan deze slachtoffers." (bladzij 437 en 438).

De Onderzoekscommissie kan constateren dat op dit moment belangrijke vooruitgang wordt geboekt bij de totstandkoming van een gezamenlijk 'loket' waar slachtoffers van seksueel misbruik zich kunnen melden. Op 11 juli jl meldde een woordvoerder namens de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport dat "het geld is geregeld en het plan moet nog alleen verder worden uitgewerkt." Als ingangsdatum geldt 1 oktober 2012. Zo'n loket ofwel meldpunt is geen nieuwigheid. Er bestaan tal van meldpunten, bij voorbeeld voor seksueel misbruik in de sport, in jeugd- en jongerenorganisaties en in het bedrijfsleven. In het ene geval worden ze aangeduid als meldpunten, in het andere geval gaat het om vertrouwenspersonen. Geconstateerd kan worden dat deze meldpunten voor concreet omschreven situaties of doelgroepen zijn ingericht. Een nadeel is dat er altijd mensen en situaties zijn die niemand tot zijn doelgroep rekent. Melders hebben dan al gauw het idee dat ze nergens anders terecht kunnen dan bij het meldpunt dat specifiek voor die ene categorie is ingericht. Bij de inrichting van een meldpunt moet ook rekening worden gehouden met het gegeven dat het seksueel misbruik bij deze categorie melders - vaak uit de aard van zaak - verlaat wordt gemeld. Het gaat in bijna alle gevallen niet om actueel maar om voormalig seksueel misbruik.

Op verzoek van de commissie-Samson en de Onderzoekscommissie heeft Slachtofferhulp Nederland de opvang van slachtoffers op zich genomen. Hiertoe is een speciaal telefoonnummer (0900-9999001) ingesteld voor de doelgroepen van deze twee commissies. Dit telefoonnummer fungeert als de voordeur voor verdere hulpverlening in overleg met het slachtoffer. Deze hulp kan bestaan uit een of meer gesprekken met medewerkers van Slachtofferhulp Nederland, contact met lotgenoten en meer specialistische hulp. Voor deze opvang werken Slachtofferhulp, KLOKK en het Meldpunt (met hierachter functionerend het Platform Hulpverlening) nauw samen. Voor specialistische hulp levert Movisie ondersteuning. Het aantal slachtoffers dat via deze voordeur zulke hulp is geboden bedraagt wat de melders van seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk betreft 25 sinds oktober 2010.

Eind november 2011 dienden Slachtofferhulp Nederland, Movisie en KLOKK een subsidieaanvraag in bij het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Deze aanvraag is inmiddels gehonoreerd voorzover het Slachtofferhulp Nederland en Movisie betreft. Het nieuwe gezamenlijke meldpunt ('loket') gaat niet de taken overnemen van andere bestaande meldpunten.

Hulpverlening aan gezinsleden

Het is de Onderzoekscommissie opgevallen dat aan haar eerdere aanbeveling om vanuit het Meldpunt aandacht te geven aan de begeleiding van gezinsleden van slachtoffers geen aandacht is gegeven en dat deze aanbeveling nog geen vervolg heeft gekregen.

1.2. Knelpunt 2: de wijze waarop de klaagschriften worden opgesteld en hierbij rekening wordt gehouden met de inmiddels gevormde jurisprudentie

Op de rol van vertrouwenspersonen is hiervoor al gewezen. Het gaat daarbij om de doorverwijzing van slachtoffers naar hulpinstanties. Gebleken is ook dat vertrouwenspersonen slachtoffers bijstaan bij de opstelling van klaagschriften. Hoe nobel zo'n betrokkenheid ook moge zijn, de Onderzoekscommissie ziet hier toch vooral een rol weggelegd voor de juridische adviseurs.

In haar reactie in het kader van hoor en wederhoor stelt de Stichting Beheer & Toezicht dat vertrouwenspersonen niet zelf een klaagschrift opstellen. Zij leggen klagers uit wat de mogelijkheden zijn op dit punt via de juridisch adviseurs. Verder gaan zij soms op verzoek van een klager mee naar de juridische adviseur en wordt de rapportage van de vertrouwenspersonen (genoemde feiten en omstandigheden) wel eens gebruikt worden door een juridisch adviseur om het klaagschrift (mede) op te stellen. Dit om de klager desgewenst te ontlasten.

Gelijk als in haar eindrapportage (bladzij 486) constateert de Onderzoekscommissie dat de taken (en de begrenzings van die taken) van de vertrouwenspersonen niet helder zijn vastgelegd.

Het belang van klaagschriften is toegenomen nu een gegrond verklaarde klacht – binnen de kaders van de Stichting Beheer & Toezicht – geldt als voldoende om seksueel misbruik, de aard daarvan en relevante bijkomende omstandigheden te kunnen vaststellen. Bij de opstelling van klaagschriften tot in de loop van vorig jaar kon nog geen rekening met dit toegenomen belang worden gehouden. Het is de Onderzoekscommissie duidelijk geworden dat oudere uitspraken, in het bijzonder die van de voormalige Beoordeling- en Advies Commissie, de voorloper van de Klachtencommissie, zich niet altijd goed leenden voor het vaststellen van compensatie. Maar ook uitspraken van de Klachtencommissie noopten de Compensatiecommissie om bij het slachtoffer navraag te doen. In een aantal gevallen werd voor het slachtoffer het verleden met al zijn pijnlijke ervaringen en herinneringen weer opgerakeld. Onder Hoofdstuk 3 van voorliggende monitorrapportage wijst de Onderzoekscommissie op inmiddels getroffen maatregelen ter verbetering.

Publicatie van uitspraken

Uitspraken van de Klachtencommissie en daarmee adviezen aan bestuurlijk verantwoordelijken, alsmede de reactie van de desbetreffende bisschop of hogere overste worden gepubliceerd op internet overeenkomstig het op 9 december 2010 verschenen eerste tussenadvies.⁵ De Onderzoekscommissie constateert dat publicaties met de nodige vertraging plaatsvinden. De Stichting Beheer & Toezicht

dient maatregelen te treffen om deze vertraging, die thans vier maanden bedraagt, in te lopen.

Jaarlijkse evaluatie

De aanbevolen jaarlijkse evaluatie van de Klachtencommissie alsmede van de wijze waarop bisschoppen en hogere oversten met de adviezen van de Klachtencommissie omgaan laat nog op zich wachten.⁶ In haar reactie in het kader van hoor en wederhoor wijst de Stichting Beheer & Toezicht erop dat “tot nu toe alle adviezen [zijn] overgenomen”. De Onderzoekscommissie zou graag zien dat een evaluatie meer zou inhouden dan een kwantitatieve vaststelling en zou ingaan op de vraag in hoeverre de adviezen zijn uitgevoerd.

Vermelding van alternatieve trajecten

Ook ontbreekt het nog aan de vermelding van de mogelijkheid van meer informele manieren om klachten tot een voor alle betrokkenen bevredigende oplossing te brengen⁷ Het betreft hier aanbeveling 9. Deze aanbeveling is van onverminderd belang gelet op het grote aantal klachten dat nog op behandeling wacht. Alternatieve trajecten zouden de druk op de Klachtencommissie kunnen verminderen.

Opvang van slachtoffers na zitting van de Klachtencommissie

In het kader van het bieden van hulp door de Stichting Beheer&Toezicht, wijst de Onderzoekscommissie nog op het volgende: Hoewel de meeste slachtoffers bij zittingen van de Klachtencommissie door hun juridische adviseur en in veel gevallen ook een eigen begeleider worden bijgestaan, is het raadzaam om voor de opvang van deze slachtoffers na de zitting maatregelen te treffen. De Stichting Beheer & Toezicht stelt in haar reactie in het kader van hoor en wederhoor dat zij de thans geldende maatregelen voldoende vindt. De Onderzoekscommissie wijst erop dat – met veel klachten voor de boeg – het raadzaam is extra alert te zijn. Veel klagers voelen een enorme drempel om voor de Klachtencommissie te verschijnen. De wijze waarop de Klachtencommissie de klagers vooraf en tijdens de zitting tegemoet treedt wordt overigens – zo blijkt uit aan de Onderzoekscommissie gedane terugkoppeling van een aanzienlijk aantal klagers – zeer gewaardeerd.

1.3. Knelpunt 3: de bejegening van slachtoffers

Een nog veel voorkomend probleem vormt de bejegening van slachtoffers– zo blijkt uit de door KLOKK opgestelde inventarisatie en uit een substantieel deel van berichten van slachtoffers aan de Onderzoekscommissie. Voor hen is de gang naar een klacht een emotionele krachttoer. Weliswaar is het aantal klachten dat gegrond wordt verklaard als percentage van het geheel fors gestegen, maar nog altijd geldt het advies van de Klachtencommissie voor een niet onaanzienlijke minderheid dat hun klachten niet gegrond zijn. Ofschoon zo’n advies niet impliceert dat het verhaal

van het slachtoffer onwaar zou zijn, kan het wel degelijk door slachtoffers worden ervaren als een afwijzing.

Begrip en empathie mogen in de reactie van de bestuurlijk verantwoordelijken tot uitdrukking komen. Dit klemt nog meer in die gevallen dat de klacht gegrond wordt verklaard. Zo nam in augustus jl een hogere overste een advies voor gegrondverklaring over met de woorden: “ofschoon ik vraagtekens plaats bij een aantal overwegingen dat tot dit advies van de [Klachten]commissie heeft geleid en bij de daarbij gemaakte afwegingen, [...], zal ik in het kader van deze individuele zaak op deze vraagtekens niet nader ingaan en het geven van mijn zienswijze daarop achterwege laten.”

Een andere hogere overste stelde dat de aangeklaagde al heel lang was uitgetreden en dat de congregatie dus geen verantwoordelijkheid had te dragen. Bovendien was de aangeklaagde werkzaam op een school waar het misbruik had plaatsgevonden en was het schoolbestuur de instantie die op de klacht aanspreekbaar zou zijn.

Helaas heeft de Onderzoekscommissie geconstateerd dat dit soort reacties vaker voorkomt en het risico in zich dragen dat een uitspraak niet overeenkomstig de bedoeling van de uitspraak door de Klachtencommissie wordt opgevat.⁸ Het aantal reacties hierover van slachtoffers aan het adres van de Onderzoekscommissie is te omvangrijk om te negeren, ook omdat de Onderzoekscommissie ordes en congregaties – vaak indringend – heeft gevraagd een betere wijze van reageren te hanteren.

In haar reactie in het kader van hoor en wederhoor wijst het bestuur van de KNR erop dat de Onderzoekscommissie niet uit het oog mag verliezen dat bisschoppen en hogere oversten intussen met meer dan duizend klachten bij de Klachtencommissie zijn geconfronteerd, waarbij – hoe graag men dat ook zou willen – incidenten niet zijn uit te sluiten. De Onderzoekscommissie heeft een dergelijke lankmoedige houding geen begrip en roept op om alles te doen om incidenten te voorkomen.

Bij de behandeling van zijn of haar klacht gaat het slachtoffer de confrontatie aan met de aangeklaagde of - als de aangeklaagde is overleden - met de organisatie die de aangeklaagde vertegenwoordigt. De voorzitter van de Klachtencommissie heeft de Onderzoekscommissie er nadrukkelijk op gewezen dat de toon van de aangeklaagden tijdens de zitting in het algemeen begripvol is. Wel constateert de voorzitter van de Klachtencommissie dat sinds de mogelijkheid van compensaties, de toon minder empathisch is. In sommige gevallen worden aangeklaagden bijgestaan door advocaten. Veelal wordt het midden tussen het juridische element en de aandacht voor de slachtoffers goed bewaakt. Er zijn advocaten die een benadering en een toon hanteren waarmee ze de slachtoffers de gordijnen in jagen.

Het is de Onderzoekscommissie opgevallen dat een aantal hogere oversten met een geringer inlevingsvermogen met de slachtoffers omgaan dan andere hogere oversten en bisschoppen. Ook moet worden geconstateerd dat enkele bisdommen zelf contacten onderhouden met lotgenotengroepen. De ordes en congregaties stellen zich op dit vlak terughoudender op, hoewel zij wel te maken hebben met georganiseerde groepen van lotgenoten. De Onderzoekscommissie onderstreept nogmaals het belang van een open en ontvankelijke opstelling, ook van ordes en congregaties. Ook vraagt de Onderzoekscommissie nadrukkelijk aandacht voor het zoveel mogelijk aangaan van een gesprek tussen de Rooms-Katholieke Kerk en de slachtoffers (aanbeveling 7).

Voor alle helderheid voegt de Onderzoekscommissie hieraan toe dat deze gesprekken de bedoeling van heling en herstel in niet-materiële zin hebben. De klachtprocedure en de compensatieregeling bieden – ook door de mogelijkheid van mediation – ruimte voor maatwerk maar de bedoeling van de dialoog tussen kerkelijke instanties en slachtoffers is niet om de uitspraken van de Klachtencommissie en de Compensatiecommissie ter discussie te stellen en het gezag van beide onafhankelijke commissies hierdoor uit te hollen.

In de toekomst zal sprake zijn van het niet meer bestaan van congregaties en ordes die bij de behandeling van de klachten zouden moeten optreden als aangeklaagde partij. De consequentie hiervan is dat een klager geen daadwerkelijk bestaande tegenpartij meer heeft tegen wie of welke instantie hij/zij een klacht kan indienen en van wie hij/zij vervolgens compensatie kan vorderen. Potentiële klagers dienen niet het slachtoffer te worden van een dergelijke loop van de geschiedenis. De gezamenlijkheid van bisschoppen en vertegenwoordigers van ordes en congregaties dient in dit soort gevallen te voorzien, opdat deze groep klagers niet buiten de boot valt.

In haar reactie in het kader van hoor en wederhoor wijst de voorzitter van de Contactgroep erop dat na het wegtrekken van een orde of congregatie uit Nederland het generaal bestuur van een orde of congregatie de verantwoordelijkheid van het Nederlandse deel van die orde of congregatie overneemt. De Onderzoekscommissie wijst erop dat voorkomen moet worden dat klagers die met een gegrond verklaarde klacht een reactie op deze uitspraak verwachten en compensatie vragen in een juridisch steekspel over verantwoordelijkheden binnen een orde of congregatie verzeild raken. Inmiddels is gebleken dat in zaken waarin zich knelpunten voordoen de Contactgroep een belangrijke rol kan vervullen. Deze Contactgroep onder voorzitterschap van de bisschop van Rotterdam is het aanspreekpunt voor lotgenotengroepen en individuele slachtoffers. De Contactgroep werkt als een vangnet voor slachtoffers en slachtoffergroepen als stagnatie optreedt processen van erkenning en herstel.

Dit spreekpunt komt niet in de plaats van de reguliere contacten en gesprekken tussen bisdommen, ordes en congregaties met slachtoffers, maar is daarop een aanvulling. De Contactgroep zorgt ook voor de jaarlijkse rapportage in het kader van de periodieke monitoring van de Onderzoekscommissie . Hiermee is voldaan aan aanbeveling 4: verantwoording in het openbaar van de inspanningen om met slachtoffers en anderen bij te dragen aan erkenning, hulp, genoegdoening en nazorg. Alsmede aan aanbeveling 7: gesprek tussen de Rooms-Katholieke Kerk en de slachtoffers, hulp en begeleiding; en aan aanbeveling 10: een aanspreekpunt binnen de Rooms-Katholieke Kerk.

2. De slachtoffers en de klachtenprocedure

De Klachtencommissie heeft een drastische uitbreiding ondergaan. Het aantal klachten is sinds 2011 fors opgelopen: van 288 naar 1.059. De Klachtencommissie kan maandelijks 48 klachten behandelen. In de praktijk ligt dit aantal op maximaal 45. Dit betekent dat pas eind 2014 de laatste klachten worden behandeld.

Na indiening van een klaagschrift is er acht weken de tijd voor het indienen van een verweerschrift. Vervolgens zal er na drie maanden een zitting zijn, waaruit dan binnen zes weken een advies resulteert, waarop de bisschop of hogere overste binnen 44 dagen een reactie moet geven. Het komt regelmatig voor dat deze termijnen niet worden gehaald, met name bij de indiening van verweerschriften. De Onderzoekscommissie roept de bisschoppen en hogere oversten op zich nauwgezet aan deze termijnen te houden.

In haar reactie in het kader van hoor en wederhoor wijst de Stichting Beheer & Toezicht erop dat "het vaak zeer lang (meer dan een jaar) [duurt] voordat klaagschriften binnenkomen." De Onderzoekscommissie wijst erop dat klagers het recht hebben dat in de klachtprocedure vastgelegde termijnen worden gerespecteerd en dat uitsluitend met gegronde redenen een beroep op verlenging van deze termijnen wordt gedaan.

Gegronde verklaringen en steunbewijs

Het aantal gegronde verklaarde klachten stijgt. Van 49 procent in 2010/2011 naar 54 procent gegronde en 25 procent niet gegronde in 2012. Dit komt door het in ruimere mate voorhanden zijnde steunbewijs, in de eerste plaats bij de Klachtencommissie zelf en in de tweede plaats door de afspraak tussen de voorzitter van de Klachtencommissie en de Onderzoekscommissie over het vergaren van steunbewijs in het onderzoeksmateriaal van de Onderzoekscommissie. Het gaat hierbij om vragen over het aantal meldingen dat betrekking heeft op een en dezelfde pleger. De vraag van de Klachtencommissie of er meerdere meldingen zijn over een pleger tegen wie een klachtenprocedure loopt, wordt door de Onderzoekscommissie uitsluitend met ja of neen beantwoord. Nadere informatie wordt omwille van de privacy van melders en de vertrouwelijkheid waarmee zij zich indertijd hebben gemeld bij de Onderzoekscommissie, nimmer aan derden verstrekt. Tevens is inmiddels afgesproken dat in het belang van de klager, melders bij de Onderzoekscommissie die te maken hebben gehad met dezelfde pleger zelf contact kunnen opnemen met de voorzitter van de Klachtencommissie met het oog op het verkrijgen van steunbewijs.

Bovenstaande afspraak kan de Onderzoekscommissie gestand doen zolang zij de beschikking heeft over een (beperkt) secretariaat. De opdrachtgevers wordt gevraagd voorzieningen te treffen om in nader overleg deze bijdrage aan de

klachtenbehandeling tot eind 2014 mogelijk te maken. Het gaat hier niet om de instandhouding van een permanent secretariaat. Hiermee kan aan aanbeveling 8 worden voldaan.

Steunbewijs via lotgenoten

De Onderzoekscommissie heeft van zowel KLOKK als de voorzitter van de Klachtencommissie vernomen dat regelmatig overleg plaats heeft waarbij op een constructieve wijze wordt gesproken over knelpunten in de klachtenprocedure en over de hiervoor te kiezen oplossingen.

In haar reactie in het kader van hoor en wederhoor heeft het bestuur van de KNR erop gewezen dat op de website van KLOKK (www.klokk.nl) oproepen en berichten worden geplaatst die betrekking hebben op van seksueel misbruik beschuldigde (overleden of nog levende) personen. De KNR wijst erop dat dit onder de aandacht van de Onderzoekscommissie is gebracht en stelt zich op het standpunt dat het niet zo kan zijn dat de grenzen van smaad en laster worden opgezocht.

De Onderzoekscommissie heeft al eerder het bestuur van KLOKK van deze opvatting op de hoogte gebracht, hoewel dit niet hoort tot de door haar opdrachtgevers verstrekte opdracht tot een onafhankelijk onderzoek. KLOKK stelt zich op het standpunt dat zolang bisdommen, ordes en congregaties zich verschuilen achter onwetendheid of gebrek aan openheid dit voor de slachtoffers een voor de hand liggende mogelijkheid is voor het vinden van steunbewijs. Het komt de Onderzoekscommissie voor dat het bestuur van KLOKK en het bestuur van de KNR deze door beide zo ernstig ervaren problematiek gezamenlijk dienen te bespreken en op te lossen. Van enige belasting van de Onderzoekscommissie hiermee kan geen sprake zijn.

3. Van hulpverlening naar genoegdoening

De voorzitter en leden van de Compensatiecommissie zijn in november 2011 aangetreden en de Compensatiecommissie is na enkele voorbereidingen vanaf 1 januari 2012 van start gegaan. Deze start betrof het vergaren van casuïstiek om zo van meet af aan te zorgen voor consistente jurisprudentie. Ook moesten nog enkele omissies in de compensatieregeling worden ingevuld. Het ging hier om de begrippen causaliteit, meerdaderschap en het uitzonderlijk geval van misbruik in categorie 5.

Uit het gesprek van de Onderzoekscommissie met de voorzitter van de Compensatiecommissie is gebleken dat de vrij eenvoudig beoogde compensatieregeling in haar uitwerking complexer dan gedacht is.

Alle klagers van wie de klacht gegrond is verklaard ontvangen een aanvraagformulier. Na indiening van dit formulier met een hierbij horend bewijsmiddel start de compensatieprocedure. Het bewijsmiddel kan de uitspraak van de Klachtencommissie zijn, het vonnis van de rechter of de uitkomst van een mediationtraject. Schuldbekentenissen zijn een ander bewijsmiddel, maar dat is tot nu toe nog niet aan de orde geweest. In twee casussen is via mediation overeenstemming over compensatie bereikt. In beide casussen was sprake van een op schrift gestelde bekentenis.

Aanpassingen van de procedure

De Compensatiecommissie was tot voor kort onwetend over de dossiers die in de Klachtencommissie worden gebruikt. Conform artikel 15 van de procedure moest de voorzitter van de Compensatiecommissie de voorzitter van de Klachtcommissie om opheldering vragen. Dit is nu ondervangen door de compensatieverzoekers al bij aanvraag van de procedure te verzoeken om toestemming tot inzage in hun dossiers. De Compensatiecommissie heeft deze informatie nodig om het verband tussen de aard en omvang van het misbruik en vermogensschade te kunnen vaststellen. Ook kunnen aanvragers nu op het aanvraagformulier vermelden in welke ernstcategorie zij wensen te worden ingedeeld.

Ook op ander vlak is tot aanpassing besloten. KLOKK heeft de vraag aan de orde gesteld of in het geval van meer dan een pleger bij seksueel misbruik ook meer dan een compensatie kan worden opgelegd. Een klager heeft – ongeacht de vraag of er twee of meer plegers zijn – recht op een compensatie waarbij deze ene compensatie nimmer het maximum van categorie 5 kan overstijgen. Teneinde de ernst van dat misbruik te bepalen wordt in geval van misbruik door meer dan een pleger gebruik gemaakt van een aantal in de jurisprudentie uitgekristalliseerde factoren bij de vaststelling van de hoogte van de compensatie: de leeftijd waarop het misbruik

plaatsvond, de duur van het misbruik en de ernst van het misbruik. Hierbij is het plafond van het maximumbedrag voor deze categorie niet meer aan de orde.

Stand van zaken

Er zijn 236 aanvragen in behandeling. Over 64 aanvragen zijn besluiten (eindadvies) genomen. Over 36 aanvragen is een preadvies opgesteld. Het gaat hier om zestig aanvragen die uitspraken van enige tijd geleden betreffen. Van de 64 besluiten tot compensatie is het hoogste bedrag 100.000 euro en het laagste bedrag 1.000 euro. Van vier besluiten is de hoogte niet bij de Onderzoekscommissie bekend. Het gemiddelde toegekende bedrag aan compensatie is 22.125 euro. In totaal gaat het in de eerste zestig uitspraken (ongeveer een kwart van het huidige aantal aanvragen) om een bedrag van 1.327.500 euro.

De Onderzoekscommissie dringt erop aan dat de uitspraken geanonimiseerd worden geplaatst op de vernieuwde website van het Meldpunt. Dit heeft de Stichting Beheer & Toezicht inmiddels toegezegd.

4. Slotparagraaf

De staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft de President van de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen gevraagd haar te adviseren over de samenstelling van een kleine groep wetenschappers om het door de Onderzoekscommissie aanbevolen onderzoek naar de rol van de psychiatrie te doen. De instelling van deze groep wordt op korte termijn verwacht. Hierdoor is een belangrijke stap op weg naar uitvoering van aanbeveling 6 gezet.

De minister van Veiligheid en Justitie heeft de Taskforce Kindermishandeling en seksueel misbruik ingesteld onder voorzitterschap van mr. E. van der Laan, burgemeester van Amsterdam. Ook de leden van de Taskforce zijn inmiddels benoemd en een werkprogramma 2012-2016 verschijnt binnenkort. De Taskforce wordt geleid door een programmamanager en wordt ondersteund door een secretariaat. Met de instelling van deze Taskforce is een belangrijke stap gezet in het kader van aanbeveling 12.

5. Conclusies

De belangrijkste conclusie is dat de Rooms-Katholieke Kerk bezig is met de uitvoering van de aanbevelingen van de Onderzoekscommissie. Over het tempo waarin dat gebeurt valt het nodige te zeggen. Voor de slachtoffers gaat het niet snel genoeg. Naar het oordeel van de Onderzoekscommissie is sprake van een genuanceerd beeld. Positief is het functioneren van de Contactgroep van de Rooms-Katholieke Kerk, die is opgericht door de Bisschoppenconferentie en de KNR naar aanleiding van het eindrapport van de Onderzoekscommissie. In het algemeen is de Rooms-Katholieke Kerk goed op weg, er is steeds meer snelheid, maar er zijn nog aandachtspunten.

De Klachtencommissie en de Compensatiecommissie functioneren, het juridische kader is verbeterd en beide commissies onderhouden regelmatige en constructieve contacten met de koepel van lotgenotengroepen, KLOKK.

Er wordt vooruitgang geboekt bij de totstandkoming van een gezamenlijk 'loket' van Slachtofferhulp Nederland, KLOKK en het Meldpunt voor slachtoffers die zich eerder hadden gemeld bij de commissie-Samson en bij de Onderzoekscommissie.

Ten aanzien van de aanbevelingen in het eindrapport, die geen betrokkenheid van de Rooms-Katholieke Kerk kennen geldt dat de eerste stappen in het onderzoek naar de rol van de psychiatrie zijn gezet en de Taskforce Kindermishandeling en seksueel misbruik in werking is.

Aandachtspunten

Naar aanleiding van de bevindingen inzake de uitvoering van de aanbevelingen uit het eindrapport en met het oog op de toekomst, vraag de Onderzoekscommissie tot aan de Stichting Beheer& Toezicht alsmede aan de Rooms-Katholieke Kerk extra aandacht voor volgende twee punten:

1. De bejegening naar slachtoffers en de menselijke maat in procedures

Klachten- en compensatieprocedures en alternatieve trajecten van hulpverlening en genoegdoening vereisen een open, empathische en tegemoetkomende houding naar slachtoffers, met name van congregaties en ordes. Ook de menselijke maat moet meewegen en dat vraagt om een opstelling die veel verder reikt dan het stipt volgen van juridische procedures.

De Onderzoekscommissie roept via de KNR de ordes en congregaties op haar verdeelde en gefragmenteerde aanpak van de oplossing van het leed van zo velen in te ruilen voor een op solidariteit en voortvarendheid berustende oplossing van de klachten en meldingen. Zo'n voortvarende en aansprekende aanpak is nodig om

de problemen ter zake het seksueel misbruik en de nasleep daarvan op te lossen. Dat moet zonder reserve en gebakkelei over aansprakelijkheid en juridische neteligheden worden geregeld. Binnen het raamwerk van de Stichting Beheer & Toezicht of langs andere, meer pragmatische andere trajecten zoals mediation. Ook vraagt de Onderzoekscommissie nadrukkelijk aandacht voor het zoveel mogelijk aangaan van een gesprek tussen de Rooms-Katholieke Kerk en de slachtoffers.

2. Extra inspanning voor de afhandeling van klachten in 2013

Het jaar 2013 wordt een cruciaal jaar. Over alle, maar in ieder geval de meeste tot nu toe ingediende klachten moet dan een uitspraak zijn gedaan. Van het Meldpunt wordt het nodige gevraagd. De Compensatiecommissie moet op volle toeren draaien. Alle zeilen moeten naar de mening van de Onderzoekscommissie worden bijgezet. De Onderzoekscommissie adviseert een extra inspanning vanuit de Stichting Beheer& Toezicht om in 2013 een tour de force te bewerkstelligen.

Daarbij zijn verschillende succesfactoren in het geding:

- Er ontstaat een goed georganiseerd hulpverleningsnetwerk. De Onderzoekscommissie vertrouwt erop dat het door Slachtofferhulp Nederland en KLOKK genomen initiatief tot een gezamenlijk 'loket' met het Meldpunt daadwerkelijk een concreet vervolg krijgt;
- De Klachtencommissie doet een uiterste inspanning om uiterlijk in 2014 nagenoeg alle nog in behandeling zijnde klachten af te handelen. De Stichting Beheer & Toezicht moet hiervoor aanvullende personele en financiële middelen beschikbaar stellen. De publicatie van gedane uitspraken op de website van het Meldpunt dient zonder verdere vertraging te gebeuren;
- De Compensatiecommissie dient in het eerste halfjaar van 2014 alle aan haar voorgelegde compensatieverzoeken te hebben behandeld. Tussen de juridisch adviseurs, de Klachtencommissie en de Compensatiecommissie moeten overleg en overeenstemming bestaan over de wijze waarop klaagschriften worden opgesteld en tussen Klachtencommissie en Compensatiecommissie informatie wordt uitgewisseld;
- De Contactgroep dient als aanspreekpunt voor slachtoffers te fungeren én dient in voorkomende gevallen oplossingen te bieden voor knelpunten in de klachtenbehandeling. De wijze waarop ordes en congregaties van de KNR hieraan meewerken verdient verbetering. Kort gezegd dienen zij het voorbeeld van de bisschoppen te volgen en in gezamenlijkheid hun verantwoordelijkheid te nemen;
- De Rooms-Katholieke Kerk treft voorzieningen om in nader overleg de bijdrage die de voormalige Onderzoekscommissie levert aan het verkrijgen van steunbewijs tot eind 2014 mogelijk te maken.

¹ De Contactgroep, onder voorzitterschap van mgr. Van den Hende, werd in januari 2012 ingesteld door de Bisschoppenconferentie en de KNR, als gevolg van de aanbevelingen van de Onderzoekscommissie.

² Persbericht op www.meldpuntmisbruikrkk.nl

³ Jaarverslag Stichting Beheer & Toezicht inzake Seksueel Misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk 2011. Utrecht 1 juli 2012, blz. 9.

⁴ Jaarverslag Stichting Beheer & Toezicht inzake Seksueel Misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland 2011. Utrecht 1 juli 2012, blz. 13 en 14.

⁵ Naar hulp, genoegdoening, openbaarheid en transparantie. Een onderzoek naar en advies over het functioneren van de kerkelijke instelling voor hulp aan en recht voor slachtoffers van seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland. Den Haag 9 december 2010, blz. 56.

⁶ Ibidem, blz. 57.

⁷ Ibidem, blz. 57.

⁸ Stichting KLOKK. Over een wereld waarin een hardnekkig geloof wordt gevraagd, een half jaar werken aan erkenning, genoegdoening en compensatie. 30 mei 2012 (vertrouwelijk deel, blz. 9).